

PERSONALITĂȚI DE PE MERIDIANELE UNIVERSULUI ȘTIINȚIFIC: Victor Daimaca

Victor Daimaca s-a născut în data de 22 august 1892, la Turnu Severin. Părinții săi Maria și Dumitru Daimaca erau mici negustori și aveau o casă „semeață” în cartierul olarilor din Turnu Severin. A urmat școala primară în orașul natal, apoi Liceul „Traian” pe care l-a absolvit în anul 1913. Încă de mic, dar mai ales în perioada liceului a fost pasionat de astronomie, așa că și-a continuat studiile la Facultatea de Științe din București. Aici întâlnește dascăli celebri, pasionați de meseria lor cum au fost Gheorghe Țițeica, născut și el în Turnu Severin, creator al unor capitole din geometria diferențială proiectivă și afină, Nicolae Coculescu, născut la Craiova, profesor de astronomie și mecanică cerească, astronom remarcabil care a îmbinat în mod creator studiile teoretice cu observațiile foarte precise, cel care, în 1908, a întemeiat Observatorul astronomic din București.

După absolvirea facultății, a desfășurat diverse activități, iar din 1929 Victor Daimaca s-a stabilit în Târgu Jiu. La început a funcționat la Școala de meserii din satul în care s-a născut eroina Ecaterina Teodoroiu, Vădeni, acum un cartier al orașului Tg. Jiu. S-a remarcat prin rigurozitate și tenacitate, fiind apoi transferat la Școala Normală de băieți din Târgu Jiu unde a predat aritmetica, algebra și geometria.

În 1949, la vârsta de 57 de ani, s-a mutat în București pentru a lucra la Observatorul Astronomic. S-a stins din viață la 20 mai 1969 în București la vârsta de 77 ani.

Începuturile pasiunii pentru astronomie

Pasiunea pentru astronomie a început în vremea liceului după ce a descoperit în Biblioteca școlii mai multe volume mari, cu gravuri frumoase, interesante. Erau lucrări de popularizare a astronomiei printre care câteva scrie de Camille

Flammarion: „Ce este cerul?”, „Astronomie Populară”, „Stelele și curiozitățile cerului”, „Pământurile cerului”.

Acumulase deja multe cunoștințe când, în 1907, într-o dimineață de august, la vârsta de 14 ani, a văzut pentru prima dată o stea cu coadă. Era cometa Daniel. Tot în acea perioadă și-a descoperit vocația de dascăl: vroia să-i învețe și pe alții ce știa el. A găsit la biblioteca Liceului un curs elementar de Cosmografie. A înființat societatea astronomică „Urania” în care ținea prelegeri după acest curs de Cosmografie. Seara, împreună cu ceilalți membri ai societății făcea observații pe malul Dunării, la orizont deschis, iar rezultatele i le trimitea lui Victor Anestin, ziarist și scriitor de literatură științifico-fantastică, fondatorul revistei „Orion” prin care populariza în România cunoștințele despre astronomie. Încet-încet a învățat numele stelelor, știa componența constelațiilor.

Astronom amator

În 1910, Victor Anestin, anunțase în Revista „Orion” despre trecerea a patru comete strălucitoare și a altor trei comete slabe. A reușit să le vadă folosind un binoclu, iar bucuria, satisfacția a fost enormă. Folosind anuarul lui Flammarion din acel an, 1910, a văzut, folosind același binoclu, și Planeta Uranus în constelația Arcașul. Era din ce în ce mai fascinat de bolta cerească, așa că și-a „contruit” un observator astronomic în podul casei părintești din mahalaua olarilor. A scos câteva țigle din acoperiș astfel încât să aibă vedere spre sud, și-a adus o masă și un scaun, o hartă a cerului și un binoclu Zeiss care mărea de 6 ori.

Tot în 1910 cometa Haley se apropia de Soare, iar strălucirea ei creștea și se dezvolta, așa că în primăvara anului 1910 Victor Daimaca a reușit să o vadă cu ochiul liber. A constatat că era de magnitudinea 6, se găsea în constelația Pește, la sud de pătratul lui Pegas. I-a scris lui Victor Anestin o scurtă relatare publicată de acesta în revista Orion și în ziarul Universul. Victor Daimaca fusese singurul român care văzuse cometa Haley cu ochiul liber.

În august 1911 ziarele au anunțat că s-a ivit pe cer o cometă descoperită de Brooks, în constelația Lebedă. Deoarece avea o coadă de 10 grade lungime și devenea din ce în ce mai strălucitoare pe măsură ce se apropia de Soare, Victor Daimaca, deja experimentat, a găsit-o ușor cu binoclul. În

anul următor , 1912, pe baza indicațiilor scrise în revista Orion , a identificat, folosind binoclul, cometa Quinisset în constelația Șarpele și cometa Delaran în Ursa Mare.

Tot răul e spre bine!

În 1913 a terminat liceul și a trebuit să-și părăsească observatorul improvizat din podul casei părintești. S-a înscris la facultatea de științe din București. A început războiul cu greutățile lui. În compensație l-a cunoscut pe Nicolae Coculescu, întemeietorul Observatorului astronomic din București.

În 1929 s-a stabilit la Tg. Jiu .Preocupat de activitatea didactică a lăsat pe plan secund observarea bolții cerești. În 20 septembrie 1938 uzina electrică din Tg. Jiu a luat foc și orașul a rămas într-un întineric total care a făcut ca cerul să strălucească. Un bun prilej pentru Victor Daimaca de a studia firmamentul. Apoi, camuflajul impus de război a menținut condițiile favorabile pentru observarea stelelor.

În 1943 a urmărit săptămâni la rând cometa Whipple, până în luna mai când aceasta s-a depărtat atât de mult încât nu mai putea fi văzută cu binoclul. Atunci s-a decis să caute comete noi, nedescoperite încă. Avea acum multe cunoștințe de astronomie. Avea un atlas ceresc Dien-Flammarion cu stelele și nebuloasele până la magnitudinea a 9-a Avea un binoclu mai bun care mărea de 15 ori și care îi permitea să vadă comete până la magnitudinea a 9-a. Șansa nu s-a lăsat așteptată mult. În noaptea de 3 septembrie, spre zorii zilei a îndreptat binoclul spre constelația Lynx. A văzut o steluță extrem de mică ca o pată rotundă, alburie , difuză. A cercetat atlasul . A găsit toate stelele din câmpul binoclului , dar steluța alburie, difuză nu era trecută. În a doua noapte a găsit-o deplasată spre Ursa Mare la 2 grade depărtare de locul inițial. Așadar era o cometă! În noaptea de 5 septembrie, ajunsese și mai departe. A notat pe atlas pozițiile observate, a calculat deplasarea din timpul zilei, a estimat direcția de deplasare și a făcut o schiță cu traseul cometei pentru următoarele nopți .A trimis la Observatorul Astronomic din București o telegramă: „Cometă nouă, mărimea a 8-a în Lynx, pe linia Alfa – Gemini – Ipsilon Ursa Mare, deplasare diurnă 2 grade spre omicron Ursa Mare”. Cometa se afla la 49,5 milioane kilometri de Pământ.

Confirmarea reușitei

Telegrama a ajuns la destinație după 3 zile deoarece Gestapo-ul german a crezut că este o telegramă cu conținut cifrat legat de lagărul de

deținuți politici de la Târgu Jiu. În dimineața zilei de 9 septembrie 1943 Observatorul din București a identificat cometa descrisă de Victor Daimaca și a comunicat telegrafic descoperirea și pozițiile cometei Biroului Central al Uniunii Astronomice Internaționale de la Copenhaga care le-a trimis în toată lumea. Cometa nu mai fusese observată de nimeni înainte și de aceea a primit numele **Daimaca 1943**.

Specialist în descoperirea cometelor.

În seara zilei de 16 decembrie , a găsit cu binoclul o cometă în regiunea sudică a constelației Aquarius. Observatorul din București a trimis informația la Copenhaga. Cu câteva ore înainte se primise o informație asemănătoare și de la Observatorul Astronomic de la Johannesburg din Africa de Sud. Un alt amator, american de origine, Peltier, identificase și el cometa dar după Daimaca. În final aceasta a primit numele **Cometa Van Gent – Peltier – Daimaca**.

Victor Daimaca a mai descoperit și alte comete : la 30 iulie 1945 – cometa Kopf (ce a fost ulterior descoperită de un german, cometa purtând numele acestuia, deoarece telegrama lui Daimaca nu a ajuns în timp util la Copenhaga); apoi la 5 septembrie 1946 cometa Gracobini-Zinner; la 14 octombrie 1947 cometa Encke; la 22 iunie 1948 Cometa Honda. În 1955 , deși locuia la București, a revenit pentru o scurtă vacanță la Tg. Jiu și , întâmplător sau nu, în seara zilei de 25 iulie a descoperit Cometa Bakharov

Victor Daimaca a descoperit cu ajutorul binoclului 7 comete, dintre care 2 noi care îi poartă numele. Pentru prima cometă descoperită, a primit o medalie de bronz cu numele său gravat pe ea din partea Societății astronomice a Pacificului din San Francisco .

Recunoaștere postumă

Ca omagiu adus marelui astronom, la Liceul „Traian" a luat ființă în 1973 un cerc de astronomie care îi poartă numele, iar în 1976 a fost construit aici un observator astronomic menit să eternizeze numele lui Victor Daimaca, într-o formă inedită, între București și Timișoara. De asemenea, câte o stradă din București și Tg. Jiu, respectiv Liceul de informatică poartă numele Victor Daimaca

Rubrică realizată de prof.dr.ing.Gheorghe Manolea, Universitatea din Craiova,Doctor Honoris Causa al Universității Tehnice a Moldovei din Chișinău.